เอกสารประกอบการเรียน
หน่วยที่ 2 พระพุทธ
เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

จัดทำโดย

ชื่อ - นามสกุล ....
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่......./......... เลขที่...........

รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน (พระพุทธศาสนา) ส 31101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุพรรณบุรี

หน่วยที่ 2

เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

****

☛ พระพุทธศาสนามีทฤษฎีและวิธีการที่เป็นสากล

⋙ หลักการที่มนุษย์ทุกคนสามารถเข้าใจและนำไปใช้ได้ เช่น

1. ไตรลักษณ์ หมายถึง ลักษณะสามัญของโลก / กฎธรรมชาติ ธรรมดาของโลก
   - อนิจจัง (ไม่เที่ยง / ไม่แน่นอน / ไม่คงที่)
   - ทุกขัง (ขันธ์ 5)
   - อนัตตา (ไม่สิ้นสุด / มากล้น)

2. ปฏิจจสมุปบาท หมายถึง ภาวะความเป็นเหตุเป็นผล เป็นปัจจัยที่อิงอาศัยกัน
   "เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนั้นจึงมี สิ่งนี้ไม่มี สิ่งนั้นก็ไม่มี เมื่อสิ่งนี้ดับ สิ่งนั้นจึงดับ"

3. กาลามสูตร หมายถึง ความเชื่ออย่างมีเหตุผลด้วยปัญญา

4. อริยสัจ 4 หมายถึง หลักของเหตุผล / หลักการแก้ปัญหา

5. กรรมหรือกฎแห่งกรรม กรรม หมายถึง การกระทำที่ส่งผลร้ายมายังปัจจุบันหรืออนาคตผลของการกระทำ
   กฎแห่งกรรม หมายถึง กฎที่แสดงให้เห็นถึงเหตุผลและผลของการกระทำใดๆของมนุษย์
   วิบากกรรม หมายถึง ผลกรรม

☛ พระพุทธศาสนาเน้นข้อปฏิบัติที่เน้นทางสายกลาง

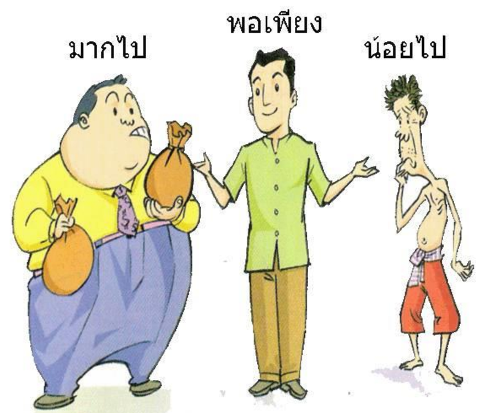
⋙ ทางสายกลางที่สำคัญ คือ มัชฌิมาปฏิปทา

⋙ เป็นทางปฏิบัติที่ไม่**สุดโต่ง**เกินไป คือ 1. ไม่ทำให้ตนลำบาก (อัตตกิลมถานุโยค)
2. พัวพันในกามในความสบาย (กามสุขัลลิกานุโยค)

⋙ มุ่งเน้นในการใช้ ปัญญา แก้ปัญหา ตามหลัก อริยมรรค 8 คือ

ไตรสิกขา

ปัญญา	1. สัมมาทิฏฐิ	-	ความเห็นชอบ
	2. สัมมาสังกัปปะ	-	ความดำริชอบ
ศีล	3. สัมมาวาจา	-	เจรจาชอบ
	4. สัมมากัมมันตะ	-	การงานชอบ
	5. สัมมาอาชีวะ	-	เลี้ยงชีพชอบ
สมาธิ	6. สัมมาวายามะ	-	เพียรพยายามชอบ
	7. สัมมาสติ	-	ระลึกชอบ
	8. สัมมาสมาธิ	-	จิตตั้งมั่นชอบ

ชื่อ - นามสกุล กฤตเมธ สิทธาญพันธ์ ชั้น ม.4/5 เลขที่ 1 คุณครูฐิรดา สะราคำ ผู้สอน

☛ เน้นการพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง

ศรัทธา (ในพระพุทธศาสนา) หมายถึง ความเชื่อ ที่มีเหตุผล ไม่งมงาย

เช่น 1. เชื่อมั่นในความดีงามของมนุษย์

- ⋙ ความดีงามที่มีหลักแหล่ง และทำได้ (พระพุทธเจ้า) ตถาคตโพธิสัทธา

2. เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

- ⋙ กรรมมีจริง (กัมมสัทธา)
- ⋙ ผลของกรรม (วิปากสัทธา)
- ⋙ สัตว์ทุกตัวตนมีกรรมเป็นของตนเอง (กัมมัสสกตาสัทธา)

ปัญญา หมายถึง ความรู้ หรือ ความรอบรู้ มี 2 ประเภท คือ

1. ปัญญาทางโลก โลกิยะปัญญา หมายถึง ความรู้ทั่วไป รู้ทางโลก การประกอบอาชีพ
2. ปัญญาทางธรรม โลกุตระปัญญา หมายถึง ความรู้ทางธรรม

⋙ ที่มาของปัญญา

1. ได้มาแต่เกิด ➡ พรสวรรค์
2. ได้มาจากการเรียนรู้ ฝึกฝน ➡ พรแสวง

⋙ เหตุเกิดของปัญญา มี 3 ประเภท คือ

1. สุตมยปัญญา หมายถึง การฟัง การอ่าน (ปรโตโฆสะ)
2. จินตามยปัญญา หมายถึง การคิดพิจารณา (โยนิโสมนสิการ)
3. ภาวนามยปัญญา หมายถึง การลงมือกระทำ / การปฏิบัติ

⋙ การพัฒนาปัญญา เพื่อ

1. ให้รู้ว่า อะไรทำแล้วเสื่อม (อปายโกศล)
2. อะไรทำแล้วดี (อายโกศล)
3. รู้ว่าควรทำอย่างไร (อุปายโกศล)

ชื่อ - นามสกุล กฤตเมธ สิทธาญพันธ์ ชั้น ม.4/5 เลขที่ 7 คุณครูฐิรดา สะราคำ ผู้สอน

☛ พระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา

⋙ การศึกษา หรือ สิกขา หมายถึง การฝึกอบรมพัฒนาตนเองให้เจริญงอกงาม

⋙ การพัฒนาตน มี 4 ด้าน คือ กาย ศีล จิต และปัญญา เมื่อพัฒนาแล้ว เรียกว่า "ภาวิตบุคคล"

⋙ องค์ประกอบของการศึกษา มี 2 ประการ ได้แก่

1. ปัจจัยภายนอก (ปรโตโฆษะ) คือ การอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ ครูอาจารย์ และสิ่งแวดล้อม
2. ปัจจัยภายใน (โยนิโสมนสิการ) คือ การรู้จักวิธีคิดอย่างถูกวิธี มีระเบียบ มีเหตุผล คิดเป็นกุศล นำมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

☛ พระพุทธศาสนากับการศึกษาที่สมบูรณ์

⋙ พระพุทธศาสนาสอนให้เป็น คน...ดี... และ คน...เก่ง...

⋙ หลักการของพระพุทธศาสนา เรียกว่า ...ไตรสิกขา... ได้แก่

ศีล	สมาธิ	ปัญญา
แปลว่า...ปกติ... หมายถึง...การรักษากาย วาจา ใจ ให้เป็นปกติ...	หมายถึง...ความแน่นอนแห่งจิต...	หมายถึง...ความรอบรู้... ... ...

** การพัฒนา คือ เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย วาจา และใจ มน ...ใจ...

อุษย ...พัฒนา...

⋙ องค์ประกอบของการศึกษา มี 3 ประการ ได้แก่

1. ปริยัติ ➡ การศึกษาเล่าเรียน
2. ปฏิบัติ ➡ การนำหลักการ ทฤษฎี แนวคิดมาประพฤติปฏิบัติ และประยุกต์ใช้
3. ปฏิเวธ ➡ ผลจากการปฏิบัติ

☛ พระพุทธศาสนาฝึกคนไม่ให้ประมาท

⋙ ความไม่ประมาท คือ การมี...สติ...

- สติปัฏฐาน หมายถึง ที่ตั้งของสติ ประกอบด้วย
  1. กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน หมายถึง การมีสติไม่ลืมว่ากายเป็นแค่ที่ รวมของธาตุ 4 ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ
  2. เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน หมายถึง การมีสติไม่ลืมว่าเวทนา ทั้งสุข ทุกข์ อุเบกขา มีและไม่มีตามิสล้วนเป็นนามธรรม อย่างหนึ่ง
  3. จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน หมายถึง การมีสติไม่ลืมว่าคิดมีเหตุใกล้คือเจตสิกมากมายเป็นปัจจัยให้เกิดอยู่
  4. ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หมายถึง การมีสติไม่ลืมว่าโลกียกรรมทั้งปวง เกิดจากปัจจัยมากมาย [มองเป็นรูปธรรมและนามธรรม]

ชื่อ – นามสกุล...กฤตเมธ สิทธาภูพัฒน์...ชั้น ม.4/...5... เลขที่...1... คุณครูธิรดา สะราคำ ผู้สอน